

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی ، گروه علوم اجتماعی
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش: جامعه شناسی

عنوان:

بررسی رویکرد جامعه شناختی پرسشهای دانشجویان در نشریات دانشجویی سالهای ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۴ مراکز آموزش عالی کشور

استاد راهنما:

حجت الاسلام والمسلمین آقای دکترسید محمد ثقفی نژاد

استاد مشاور :

آقای دکترسید رضا معینی

پژوهشگر:

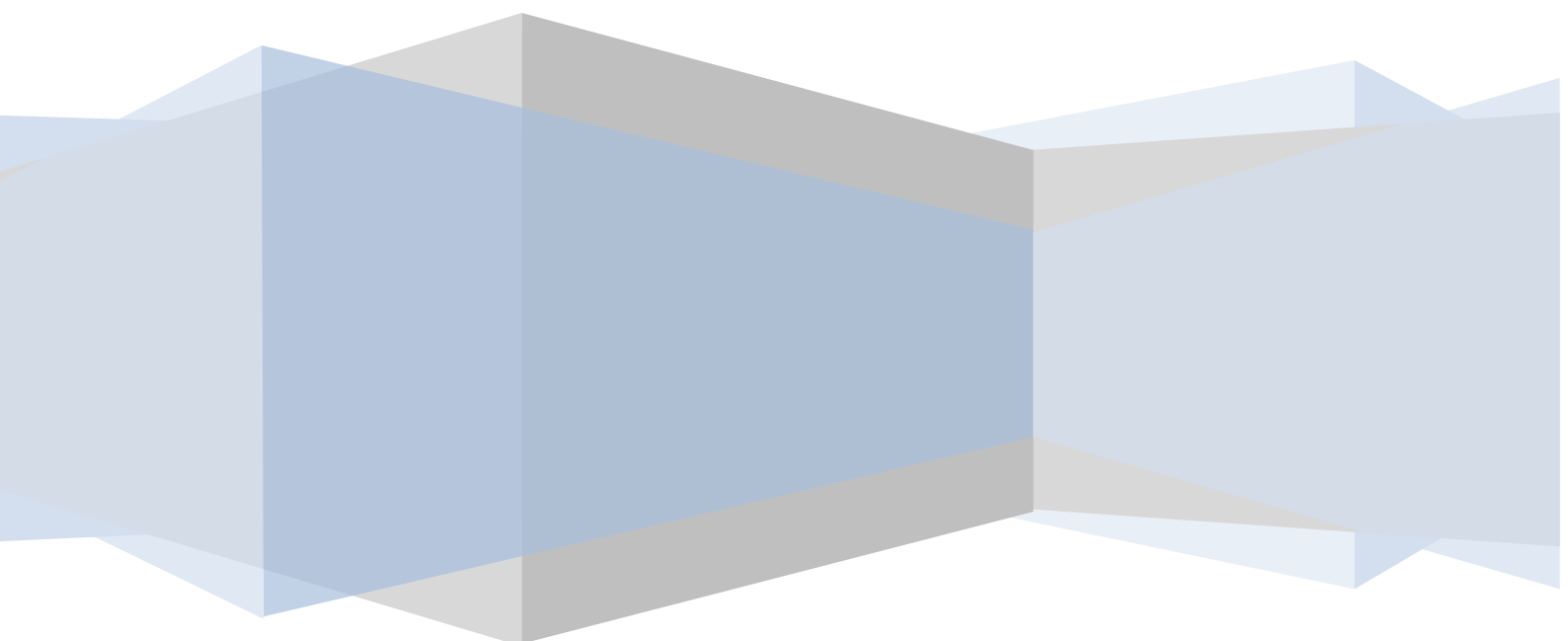
حمیدرضا اشراقی

بهمن ۱۳۹۰

عظيم... الرحمن الرحيم

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی ، گروه جامعه شناسی

**بررسی رویکرد جامعه شناختی پرسشهای
دانشجویان در نشریات دانشجویی سالهای
۱۳۷۵ تا ۱۳۸۴ مراکز آموزش عالی کشور**

تقدیم به همه آنان که «ما می توانیم» را برای ما به ارمغان

آوردند، به ما یاد دادند و برای آیندگان به یادگار گذاردند.

تشکر و قدردانی از :

سپاس و قدردانی از زحمات تمامی عزیزانی که به صورت حقیقی و حقوقی در مراکزی چون دفتر مرکزی مجمع صنفی نشریات دانشجویی سراسر کشور، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، مرکز پژوهش های ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی، وزارتخانه های فرهنگ ارشاد اسلامی، علوم تحقیقات و فن آوری، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان بسیج دانشجویی، مراکز مطبوعاتی و خبرگزاریها، دست اندرکاران موسسه فرهنگی و آموزشی ندا و تمامی اساتید معزز دانشگاهی و حوزوی در مراکز پیشگفتار که در تهیه این اثر مرا یاری کردند .

لازم می دانم بصورت ویژه از محضر مدیر محترمه گروه جامعه شناسی دانشگاه سرکار خانم دکتر ترکمان و همچنین اساتید محترم راهنما و مشاور جنابان حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر ثقفی نژاد و آقای دکتر معینی و دیگر عزیزان که در پیگیری و آماده سازی این پژوهش با دقت و کوشش فراوان شاگرد خود را راهنمایی و مساعدت نمودند، بسیار تشکر نمایم .

در پایان از همسر و فرزند خوبم و پدر و مادرعزیزم که همیشه مشوق من در پیمودن مسیر موفقیت های علمی و عملی زندگی ام بوده و دعای خیرشان بدرقه و آرامش بخش در طی مسیرم بوده است، بسیار سپاسگزارم .

همگی ایشان همواره سالم و سربلند باشند. انشاء...

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب حمیدرضا اشراقی دانش آموخته مقطه کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی

۸۹۰۹۳۸۹۰۱۰۰ در رشته جامعه شناسی که در تاریخ ۳۰/۱۱/۱۳۹۰ از پایان نامه خود تحت عنوان ((بررسی

رویکرد جامعه شناختی پرسشهای دانشجویان در نشریات دانشجویی سالهای ۸۴-۱۳۷۵ مرکز آموزش عالی

کشور)) با کسب نمره ۱۷/۵ و درجه خوب دفاع نموده ام بدین وسیله متعهد می شوم :

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای

علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های

موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام .

۲- این پایان نامه قبلا برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و

موسسات آموزش عالی ارایه نشده است .

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ...

از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم .

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی

مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه

ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ : ۱۳۹۰/۱۱/۳۰

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای حمیدرضا اشراقی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۷/۵

بحروف هفده و نیم و با درجه خوب مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

- ۱- بیشترین تعداد از نشریات دانشجویی منتشر شده مربوط به دانشگاه‌های وزارت علوم تحقیقات و فناوری می باشد.
- ۲- جمعیت دست اندر کاران مدیریت و تحریریه نشریات دانشجویی در بین دانشجویان پسر بیشتر است تا دانشجویان دختر.
- ۳- بیشترین آمار مطالب و پرسش‌های دانشجویان در نشریات سال‌های مورد تحقیق به ترتیب مطالب و پرسش‌های سیاسی، فرهنگی و دینی، اجتماعی و صنفی و ... می باشد.
- ۴- نشریات دانشجویی بیشتر تولید فکر و اندیشه خود دانشجویان و نه اقتباس از منابع و افراد بیرونی و همچنین حد عموم نشریات بر اساس شیوه ارزیابی جشنواره‌های سراسری از سطح متوسط به بالا بوده است و در نهایت خبرنگاری بیشترین حجم مطالب نشریات دانشجویی را شامل می شود.
- ۵- بیشتر نشریات سیاسی وابسته به تشکلهای دانشجویی از جمله بسیج دانشجویی بوده و نشریات مستقل کمتر بوده است.
- ۶- موضوع ۱- حکومت و انقلاب اسلامی ایران و ۲- جوانان و آسیب‌های اجتماعی به ترتیب بیشترین دغدغه فکری و پرسش سیاسی و اجتماعی دانشجویان در نشریات دانشجویی را شامل می شود.
- ۷- موضوع تهاجم فرهنگی ۲۰/۰۱ درصد از سوالات فرهنگی و موضوع دین فردی و موضوعات اینچینی ۱۰/۸۷ درصد از پرسش‌های دینی و همچنین امر اشتغال نیز ۱۰/۵۲ درصد از سطح پرسش‌های اقتصادی دانشجویان را به خود اختصاص داده است. همچنین آسیب شناسی مناسبی از نقاط ضعف و قوت نشریات دانشجویی در تحقیق بعمل آمده است.

کلید واژه ها: جنبش اجتماعی، فعالیت دانشجویی، نشریات دانشجویی، پرسش‌های دانشجویان

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه مناسب است / مناسب نیست . تاریخ و امضاء

فهرست

سخن آغاز ص ۱۴

فصل اول ص ۱۷

بیان مساله تحقیق؛ انگیزه و ضرورت تحقیق؛ روش تحقیق؛ یافته های تحقیق؛ نتیجه گیری تحقیق و کلیدواژه ها

فصل دوم ص ۲۳

مبانی نظری و جایگاه فعالیتهای اجتماعی، تشکلهای دانشجویی، نشریات دانشجویی و در ادامه کلیات و تعاریف

فصل سوم ص ۴۴

آمار، جداول و نمودار اطلاعاتی که از نشریات موجود در آرشیو مجمع صنفی نشریات دانشجویی سراسر کشور؛
نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاهها؛ وزارت علوم تحقیقات فناوری؛ وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
و دانشگاه آزاد اسلامی و ... استخراج شده است

فصل چهارم ص ۹۴

شامل شرح پرسشهای موجود در نشریات و جوابگویی به تعدادی از پرسشهای دانشجویان توسط کارشناسان

فصل پنجم ص ۱۵۴

بررسی جامعه شناختی، آسیب شناسی و تبیین کارکرد سازمانی نشریات دانشجویی و نتیجه گیری

منابع و مآخذ طرح ص ۱۶۳

پیوستها ص ۱۶۶

چکیده ص ۲۳۵

ما می توانیم، اگر...

ایران امروز، در پرتو ارزش های اسلامی و ملی برای به وجود آوردن انقلابی اسلامی، نظامی اسلامی، ایجاد دولتی اسلامی و همچنین در مسیر گذشتن از گذرگاه های آموزنده ای مانند سازندگی و اصلاحات، پرتوهایی شفاف از حق طلبی، عدالتخواهی و قانون گرایی عملی را تجربه می کند.

مشور توسعه یافته و شرقی فرهنگ اسلامی - ایرانی، انوار خوشرنگ عدالت طلبی و گفتمان همگانی را به حوزه های گوناگون اجتماعی و درونی ملت و جامعه نوین ایرانی - اسلامی توسعه یافته به وسعت تمامی خاک ایران گسترش می دهد. امروز با تحقق وعده ارزشمند انقلاب و عملی نمودن اصل خدمت رسانی نگاه مسوولانه تر به نیازها و مشکلات ضروری مردم، ممکن تر شده و امکان خدمت رسانی همگانی از سوی برگزیدگان و منتخبین ملت در کنار همبستگی ملی و مشارکت عمومی، وعده دوری تلقی نمی شود.

از سوی دیگر، نگاهی گذرا به وضعیت فرهنگی، سیاسی و اجتماعی جامعه، مساله آشفتهگی اجتماع و بی حوصلگی گروه ها و جمعیت های سیاسی را نشان می دهد.

در حالیکه این مسئله به ظاهر کوچک در مسیر خواسته های عمومی، منش و کنش ملی با رنگ و بوی فرهنگ نوین ایران به ضرورتی اجتناب ناپذیر تبدیل شده و بازگو کننده تفاوت نگاه های بومی است که در بطن آن، جامعه، پویا و زنده می شود! میان ماه من تا ماه گردون تفاوت از زمین تا آسمان است.

شاخص ها، نماگرهای علمی و کارشناسانه در فرآیند رشد و توسعه کشورمان، نشان می دهد که تقویت میزان بهره وری کارآمدی و اثربخشی ملی، بدون مشارکت نهادینه آحاد ملت (نه برخی از آن)، شعاری روبنایی است و به هیچ روی عملی و راهگشا نخواهد بود. براین اساس است که این شاخصه ها، برنامه ریزی در مسیر آینده و تحلیل علمی شرایط گذشته، حال و نگاه به آینده را طلب می کند. در این صورت بازبینی کلیه سیاستگذاریها، برنامه ریزی ها و همچنین نظارت نقادانه بر آنها، به دور از سیاست زدگی و مصلحت اندیشی های محافظه کارانه ضرورت می یابد. جای بسی شادمانی است که این نگاه عمیق، ناشی از فرهنگ اصیل اسلامی ایران با مساعدت برنامه سازان و مدیران متولی امور جلوه بیشتری پیدا کرده به طوریکه مدیران

فرابخش و زیربخش و میان بخش در نظام باید به همکاری، مشارکت و نظارت نیروهای کارشناس، نخبگان علمی و اهل قلم در عرصه نظام اداری، محافل دانشگاهی و حتی در بنگاه های رسانه ای اهمیت بیشتری بدهند.

غنی سازی و تکثر کمی و کیفی فرایند تولید اندیشه، جدی گرفتن چهارچوب برنامه ریزی ملی را طلب می کند و البته چاره ای جز این نیست چرا که این مسئله به نوعی تداعی کننده همبستگی ملی و مشارکت عمومی می باشد. اگر چنین عمل کنیم، امید است که بتوانیم در آستانه هزاره جدید که با بحران هویت رو به رو هستیم، در کاروان ائتلاف بشر هزاره سوم خود را برای رسیدن به ایران توسعه یافته با هویت اسلامی آماده نماییم. اما اگر هوشیارانه عمل نکنیم، در چالش های نوین جهانی و داخلی نظیر فقر، فساد و تبعیض، بحران هویت دینی و ملی، فاصله روزافزون طبقاتی، مافیای قدرت، رسانه و ثروت، جدایی طلبی دینی و قومی، رسانه و ثروت، بلایای محیط زیستی و فتنه انگیزی دشمنان جهانی و... مورد معامله قرار خواهیم گرفت و هزینه ای به مراتب سنگین تر از حوادث و موضوعات داخلی و پیرامونی سال های اخیر بر ما تحمیل خواهد شد.

ما باید قادر باشیم با تکیه بر ستون های اصلی رشد بومی و ملی نظیر قدرت داخلی، عدالت اجتماعی، رفاه عمومی، تولید ملی، آرامش و نشاط روحی و جسمی، امنیت روانی و تراز کردن مناسبات منطقه ای و جهانی حقوق حقه و درخور این ملت نجیب و فرهیخته را طلب کنیم.

ما می توانیم! زیرا نگاه مثبت انقلاب اسلامی به فرهنگ علمی، روشنفکری و بالا بردن سطح آگاهی مردم رویکردی مثبت تلقی می شود، چرا که توسعه، حفظ منافع ملی و روی آوردن به فرهنگ خدمت رسانی به عنوان میراث اصلی انقلاب اسلامی از سوی همه جناح ها و جریان های سیاسی یک ضرورت ملی است و باید کم کم در جامعه نهادینه شود. فقط باید درک کنیم که دامن زدن به روند اعتمادسازی و امیدآفرینی برای آینده، بستگی به احیای فرهنگ ناب اسلامی در تمامی زمینه های فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی داشته و نیازمند دوری جستن از شخصیت زدگی، سیاست زدگی، جریان زدگی، استبداد زدگی، عوام زدگی، بحران زدگی، غرب زدگی و شرق زدگی و انواع آفتیابی است که از درون فرهنگ هایی غیر دینی و غیر ملی ایران به چهار دیواری پهناور میهن اسلامی مان رخنه کرده که باید با صبوری از این دام موقت رها شویم. همین و بس!

حمیدرضا اشراقی

تابستان ۱۳۹۰

فصل اول

(چکیده تحقیق)

شامل

بیان مساله و ضرورت تحقیق

روش و یافته های تحقیق

نتیجه گیری و کلیدواژهها

بیان مسأله و ضرورت تحقیق

در مورد ارزش و جایگاه مطبوعات در جامعه و نشریات دانشجویی در دانشگاه همین بس که به حق و بر اساس دیدگاه بزرگان دین و جامعه و همچنین اساتید علوم ارتباطات جمعی و جامعه شناسان: جایگاه مطبوعات رکن چهارم دموکراسی در جامعه است، فرموده حضرت امام خمینی: نقش نشریات در هر جامعه ای از همه چیزها بالاتر است و بالاخره تاکید مقام معظم رهبری که: نشریات باید هدایت کننده باشند و از همه اولی تر: سوگند خداوند در قرآن کریم به قلم ((ن و القلم و مایسترون)).

در طی سالهای ۱۳۷۵-۱۳۸۴ و براساس آمار اعلام شده از سوی مراجع ذی صلاح؛ بیش از ۶۰۰۰ عنوان نشریه دانشجویی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور توسط دانشجویان اهل قلم و صاحب اندیشه یا بعضاً اساتید و اعضای محترم هیأت علمی در حوزه های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، عقیدتی، صنفی، آموزشی، قرآنی، ادبی، هنری و ... به رشته تحریر درآمده و در معرض بررسی افکار عمومی دانشگاهیان و جامعه قرار گرفته است. لذا با عنایت به حضور و رشد بالای نشریات در خلال سالهای یاد شده؛ نیاز است با بررسی کمی و کیفی و تحلیل محتوی این آثار در مقطعی از حیات نظام جمهوری اسلامی ایران و اکاوی و بررسی مناسبی از جایگاه و دغدغه های مطروحه در خصوص نظریات دانشجویان و چه بسا اساتید دانشگاه ها بعمل آید.

فعالیت دانشجویی در کشور ما از ابتدای آن (۱۶ آذر ۱۳۳۲) تاکنون تغییرات بسیاری را تجربه نموده است. پتانسیل و انرژی نهفته در این فعالیت که منبعث از انرژی بالای جوانان دانشجوی این مرزوبوم است چنانچه در مسیر تعالی و پیشرفت علمی - مدیریتی و اجرایی کشور قرار گیرد یقیناً مشکلات پیچیده ی اجتماعی کنونی ما را تا حد بسیاری مرتفع می نماید.

تجربه ی حضور در فضای دانشگاه و هم نشینی با فعالین فعالیت دانشجویی از هر طیف در سال های پراهمیت ۷۸-۸۶ هـ.ش و توفیق فعالیت در تشکل های مختلف دانشجویی از جمله "مجمع صنفی نشریات دانشجویی سراسر کشور" نگارنده را برآن داشت تا موضوع پایان نامه ی مقطع کارشناسی ارشد خود را به این حوزه ی بسیار مهم اختصاص دهد و شاید گوشه ای از تجربیات خود را در آن سال های به یادماندنی به رشته ی تحریر درآورد؛ چنانچه از معصومین علیهم السلام به ما رسیده است که «علم [تجربه] را با نگاشتن به بند بکشید» سال های ۸۴-۱۳۷۵ - که همان سالهای دهه های ۷۰ و ۸۰ شمسی اند - از این نظر پر اهمیت ارزیابی می گردند که در این سال ها جامعه ی ایرانی وارد دهه ی سوم پس از انقلاب اسلامی شده و دستخوش تحولات پیچیده ی اجتماعی و سیاسی از قبیل تشکیل و رشد فعالیت فعالیت های جدید اجتماعی و ... بوده است. نقش دانشگاه و فعالیت دانشجویی و مهمتر نشریات دانشجویی نیز در تحولات پیچیده ی فوق نقشی کاملاً پررنگ داشته و هرگز قابل انکار یا نادیده گرفته شدن نمی باشد.

از سوی دیگر مشاهدات و تجربه ی فعالیت در تشکل های دانشجویی نیز نقش حائز اهمیت نشریات دانشجویی در ساماندهی افکار دانشجویان - به خصوص دانشجویان جدیدالورود - را بر نگارنده آشکار نمود و سبب گردید تا به تحلیل محتوای نشریات دانشجویی مراکز آموزش عالی کشور در طی سال های ۷۵-۱۳۸۴ هـ.ش پردازد. قابل ذکر

است به احتمال قوی تا کنون؛ مطالعه و بررسی جامع از سوی هیچ فرد یا مرجعی در خصوص نشریات دانشجویی و شبهات دانشجویان انجام نشده است. (بررسی های نگارنده مؤید این موضوع می باشد) همچنین از آنجا که نقش دانشگاه و فعالیت دانشجویی همواره در تحولات اجتماعی و سیاسی کشور به سزا بوده و همچنین فعالیت دانشجویی ایران در سال های پایانی دهه ۷۰ و آغازین دهه ۸۰، به عنوان سال های دهه ی دوم و سوم انقلاب اسلامی، دستخوش تحولات پیچیده ای گردیده است؛ بازشناسی، واکاوی و آسیب شناسی این فعالیت در مطالعات جامعه شناختی و جامعه شناسی مهم ارزیابی می گردد.

از سویی نقش نشریات دانشجویی، به عنوان یکی از عوامل ساماندهی ذهنی دانشجویان - به خصوص دانشجویان جدیدالورود به دانشگاه ها- در تحلیل فعالیت دانشجویی- به عنوان فعالیت آوانگارد، یا پیشرو فعالیت های اجتماعی ایران - حائز اهمیت می باشد.

در این زمینه با عنایت به این مهم که دانشگاه همواره بر تحولات و تحرکات فعالیت دانشجویی تأثیرگذار بوده و می باشد؛ بررسی نشریات دانشجویی دانشگاه بصورت موضوعی و تحلیل محتوای آنها به صورت دقیق، مسائل متعددی را در واکاوی و آسیب شناسی این فعالیت تأثیرگذار اجتماعی در ایران برای، پژوهشگران حوزه ی جامعه شناسی و جامعه شناسی سیاسی آشکار می نماید.

از سوی دیگر چنانچه برنامه ریزی دقیقی روی آینده ی فعالیت دانشجویی در ایران انجام پذیرد و این انرژی نهفته ی بسیار قوی در جهت تعالی کشور هدایت گردد، مشکلات کنونی علمی - مدیریتی و اجرایی کشور تا حد زیادی مرتفع خواهد گردید.

سوال تحقیق این است که نشریات دانشجویی به عنوان زبان ناطق دانشجویان و بستر اصلی طرح و پیگیری مطالبات فعالیت دانشجویی آیا می تواند واگویه کننده پرسشها؛ شبهات و دغدغه های مختلف دانشجویان باشد؟ و آیا با استخراج شبهات و پرسشهای دانشجویان و همچنین تحلیل محتوی کمی و کیفی آثار چاپ شده در نشریات دانشجویی می توان نمایی جامعه شناسانه در حوزه های مختلف دینی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و ... از تراوشات ذهنی و کارکردهای عملی دانشجویان بعنوان بخشی تاثیرگذار از فعالیتهای اجتماعی سالهای اخیر بدست آورد؟ در همین زمینه تاکید می گردد دانشجویان این سالها؛ مطالباتی را در نشریات پیگیری کرده اند که اگر در طول مدت تحصیل در دانشگاهها؛ جواب قانع کننده ای دریافت نکرده باشند و رفع شبهه ایشان بدرستی انجام نشده باشد؛ یقیناً در سالهای بعد و چه بسا به عنوان مدیران مملکت در بخشهای دولتی و خصوصی سالهای آتی؛ اینگونه سوالها را به طرق گوناگون مطرح و پیگیری نمایند و این مهم مشخص می گردد که مسوولین امر باید با شناخت واقع بینانه و جامعه شناسانه از خواسته های به حق جوانان و دانشجویان؛ حفره ها و سیاه چاله های فکری ایشان را با دقت بیشتری رصد و تکمیل نمایند.

ان شاء... که این اثر با بهره مندی از محضر اساتید ارزشمند و گرانقدر و به عنوان سند پژوهشی از حیات تعداد زیادی نشریه دانشجویی و پرسشهای نسل جوان و دانشجو در طول دههای دوم و سوم بزرگترین انقلاب قرن حاضر مورد استفاده محققین و اساتید مرتبط با مسائل علوم اجتماعی در حوزه های جامعه شناسی، دین شناسی، روانشناسی، مردم و فرهنگ شناسی، ...، علوم روزنامه نگاری و ارتباطات جمعی و بالاخره مسئولین امر در مراکز برنامه ریزی و تصمیم گیری در حوزههای آموزشی، فرهنگی، صنعتی و ... قرار گیرد.

اهداف تحقیق :

هدف اصلی تحقیق مورد نظر کشف پرسشهای نشریات دانشجویی از راه تحلیل محتوی، طبقه بندی پرسشها بر حسب ویژگی های مختلف و تا حد امکان پاسخ به این پرسشها و همچنین تبیین و بررسی دغدغه های فکری دانشجویان از طریق بررسی روابط آنها و ویژگی کارکرد سازمانی نشریات و گروه جمعی دانشجویان است. همچنین بررسی ویژگی جریان سازی نشریات و روابط متناظر آن با سایر سازمانهای جمعی دانشجویی و تاثیر کارکرد نشریات بر رفتار فردی و اجتماعی دانشجویان است. از جمله نتایج جزئی این تحقیق می تواند شناخت و تبیین کمی و کیفی پرسشهای سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، دینی، و صنفی دانشجویان در نشریات دانشجویی و شناخت کلی سایر ویژگیهای نشریات دانشجویی و ساختار رسانه ای آنان باشد. در این بین قابل ذکر است نشریات منتشر شده در دانشگاه های وزارت علوم تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، مراکز آموزش عالی غیر انتفاعی، حوزه های علوم دینی مد نظر بوده و رصد فضای فکری و اندیشه ای پدید آورندگان آثار نشریات دانشجویی از گروه ها و جریانات مختلف سیاسی اعم از راست، چپ و مستقل و نهله های مختلف و حاضر در دانشگاه، اقوام مختلف ایرانی و چه بسا دانشجویان خارجی دانشگاهها در طی سالهای ۸۴-۱۳۷۵ مورد نظر می باشد.

سؤالات یا فرضیه های تحقیق:

هر مجموعه و اثر مکتوب رسانه ای با خلق یک ایده، سؤال، نقد و حتی اتهام در ذهن مخاطب خود و افکار عمومی جامعه تأثیر می گذارد و با همین قاعده هاست که رسانه های شنیداری، دیداری و مکتوب از جمله مطبوعات حرفه ای در فضای افکار عمومی جوامع جریان سازی و موج سواری می نمایند. در مقیاس کوچکتر، نشریات دانشجویی در محیط دانشگاه اقدام به خود نمایی و پیگیری رسالت و اهداف خود می کنند. پرسش اصلی این پژوهش مبتنی بر چيستی جامعه شناختی رویکردهای حاکم بر پرسشهای دانشجویان در نشریات دانشجویی دانشگاههای کشور در سال های ۸۴-۱۳۷۵ شمسی است. همچنین با فرض اینکه نشریات دانشجویی به خودی خود در فضای دانشگاه و جامعه تأثیر گذار بوده و شباهت مورد نظر در اینگونه رسانه ها می تواند واگويه کننده و دغدغه بخش عظیم از ذهنیات و خواسته های دانشجویان و حتی اساتید به عنوان لایه های تأثیر گذار از فعالیت اجتماعی در ایران باشد، پرسشهای این پژوهش عبارتند است از:

۱- آیا بیشتر دست اندر کاران نشریات دانشجویی از دانشجویان پسر هستند؟

۲- آیا خبر نویسی در نشریات دانشجویی بیشترین حجم از مطالب نشریات را شامل می شود؟

۳- آیا رویکرد بیشتر پرسشهای دانشجویان در نشریات سالهای فوق الذکر، پرسشهای سیاسی سپس دینی، فرهنگی و بعد از آن اجتماعی و... است.

۴- آیا فعالان و دست اندر کاران نشریات دانشجویی بیشتر از جمع دانشجویان پسر است تا دختر؟

۵- آیا تعداد نشریات دانشجویی منتشر شده در دانشگاههای تابعه وزارت علوم بیش از دانشگاههای وابسته به سایر ارگانها است؟

۶- آیا بیشتر مطالب بکار رفته در نشریات دانشجویی تولیدی و قلم خود دانشجویان است تا اقتباسی از سایر مطبوعات و منابع؟

۷- آیا حد بیشتر نشریات دانشجویی از حیث کیفیت و شاخصهای فنی بر اساس شیوه ارزیابی در جشنوارههای سراسری نشریات در حد متوسط رو به بالا است؟

۸- آیا بیشترین وابستگی سازمانی نشریات دانشجویی منتشر شده در سالهای تحقیق متعلق به تشکل بسیج دانشجویی است؟

۹- موضوعات حکومت و انقلاب اسلامی ایران چه میزان از پرسشهای سیاسی دانشجویان در نشریات دانشجویی را شامل می شود؟

۱۰- آیا بیشترین پرسشهای اجتماعی دانشجویان در نشریات دانشجویی مسئله جوانان و آسیبهای اجتماعی است؟

۱۱- موضوع اشتغال چه میزان از پرسشهای اجتماعی و اقتصادی دانشجویان در نشریات دانشجویی را پوشش می دهد؟

۱۲- چند درصد از پرسشهای دینی و مذهبی دانشجویان در نشریات با موضوع دین فردی ارتباط دارد؟

۱۳- مقوله تهاجم فرهنگی چند درصد از جامعه آماری پرسشهای فرهنگی دانشجویان در نشریات را پوشش می دهد؟

پیشینه ی پژوهش

بدلیل تازگی فعالیت های اجتماعی در ایران، تاکنون پژوهش موضوعی و جزئی روی تک تک فعالیت های اجتماعی از جمله فعالیت دانشجویی در کشور صورت نگرفته است و آنچه که وجود دارد بیشتر در مباحث نظری و کلیات متوقف گردیده است؛ که همین امر یکی از سخت ترین مشکلات نگارنده در منبع یابی این پژوهش می باشد. از این رو به تبع کمبود منابع و مؤاخذ در این حوزه از غنای نظری (تئوریک) این پژوهش کاسته شده و امید است آیندگان کاستی های آن را برطرف نمایند.

آنچه که نگارنده به عنوان منابع دست اول و تخصصی در امر فعالیت دانشجویی ایران قبل از انقلاب رویت نموده کتب آقایان حمید شوکت و افشین متین در رابطه با کنفدراسیون جهانی محصلین و دانشجویان ایرانی (اتحادیه ملی) و کتاب فعالیت دانشجویی در دهه ۲۰ و ۳۰ نوشته آقای ابراهیم یزدی و همچنین در رابطه با فعالیت دانشجویی پس از انقلاب نیز جلد اول کتاب آقایان حسین قویدل معروفی و مجید پورنعمی با مقدمه ی آقای محمد باقر خرمشاد در رابطه با سیر تحولات اتحادیه انجمنهای اسلامی (دفتر تحکیم وحدت) با عنوان " تاریخ جنبش دانشجویی ایران " بوده که هیچکدام از منابع مذکور به صورت تخصصی در خصوص نشریات دانشجویی کاری انجام نداده اند .

تنها آثاری که در حوزه ی نشریات دانشجویی مورد ملاحظه ی نگارنده قرار گرفته است گزارش های نظارتی و یا مطالبی از این دست در خانه نشریات دانشجویی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همچنین دبیرخانه ی نشریات دانشجویی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (به عنوان متولی دبیرخانه دائمی جشنواره نشریات دانشجویی کشور)، مدیریت نشریات نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاهها و سازمان بسیج دانشجویی، مجمع صنفی نشریات دانشجویی سراسر کشور و دبیرخانه نشریات دانشگاه آزاد اسلامی بوده است؛ که غالباً خالی از غنای نظری بوده و جنبه ی کاربردی نیز نداشته اند.

چهار چوب نظری تحقیق :

از آنجا که اساساً بررسی مقوله جنبشهای اجتماعی و همچنین جنبش دانشجویی دنیا یا ایران و کارکرد آنها در این مطلب منظور نمی باشد و پرداختن به این مسایل تنها با هدف مقدمه ورود به بحث تحلیل نشریات دانشجویی و شناخت چستی جامعه شناختی پرسشهای دانشجویان در نشریات با عنایت به پیچیده گیهای موضوع، مورد نظر می باشد، چهارچوب نظری تحقیق بر اساس دیدگاههای کارل مارکس، یورگن هابرماس، لوبون، پارتو، یا مفاهیم لیبرالیستی و گفتمان اسلامی و ... نمی تواند پایه ریزی شود هر چند که مطالب مورد بررسی در نشریات به خودی خود می تواند مبنای نظری و هدایت افکار خوانندگان را بر اساس یکی از نظریات فوق الذکر در فعالیتهای اجتماعی استوار کرده باشد. لذا در این تحقیق، نشریات دانشجویی به عنوان یکی از ابزارهای توسعه فرهنگی و آزاد اندیشی در دانشگاه و تقویت سرمایه اجتماعی دانشجویان و همچنین بستر مناسبی برای طرح پرسشها و دغدغه های ایشان بررسی محتوی و فنی شده و سعی می گردد در نهایت با مطالعه و تحلیل سازمانی و کارکردی نشریات دانشجویی بر اساس نظریات کنت، دورکهایم و وبر، نمایی از نگرش جامعه شناختی دانشجویان در حوزههای مختلف دینی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و ... مسایل پیرامونی و کارکردهای عملی جریان سازی نشریات بدست آورد.

مدل تحقیق :

مدل تحقیق بر اساس روش فرضی - استقرایی در سوالات و فرضیه های تحقیق و با استفاده از شیوه تحلیل محتوی کمی و کیفی شاخص های بکار رفته در فرمهای تحقیقی با هدف کشف ارتباط شبهات دانشجویان و رویکرد جامعه

شناختی نشریات نسبت به موضوعات پیرامونی می باشد. فرمهای موردنظر در پژوهش حاوی ۲۰ عنوان شاخص های مورد بررسی از مطالب چاپ شده در نشریات و همچنین ارزیابی فنی هر نشریه است. جدول زمان بندی تحقیق شامل

۱- گردآوری اولیه بانک نشریات از مراجع مربوطه اعم از نهاد های دولتی و حاکمیتی و NGO های فعال در عرصه رسانه و مطبوعات دانشجویی و تدوین شاخص ارزیابی نشریات در طی ۲ ماه.

۲- بررسی و تحلیل همراه با استخراج جامعه آماری عناوین مورد نیاز از مطالعه حداقل ۱۳۵۰ نشریه دانشجویی منتشر شده در دانشگاهها در طی ۵ ماه.

۳- تدوین پایان نامه و ارائه مطالب نهایی ضمن بهره مندی از مجتهدان اساتید محترم راهنما و مشاوره طرح در طی حداقل ۳ ماه.

در مدل پژوهش پیش رو رابطه میان نشریات دانشجویی و پرسشهای دانشجویان مورد بررسی قرار می گیرد.

روش تحقیق:

روش این پژوهش بی تردید و باتوجه به موضوع آن، اسنادی کتابخانه ای بوده و در آن از روش "تحلیل محتوا" استفاده می گردد..

لازم به توضیح است که با عنایت به موضوع، این پژوهش فاقد هرگونه نیاز به تحقیق میدانی و... می باشد.

جامعه آماری و حجم آن:

جامعه آماری شامل ۱۳۵۰ نشریه دانشجویی از نشریات موجود در آرشیو خانه نشریات دانشجویی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همچنین دبیرخانه ی نشریات دانشجویی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مدیریت نشریات نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاهها و سازمان بسیج دانشجویی، مجمع صنفی نشریات دانشجویی سراسر کشور و دبیرخانه نشریات دانشگاه آزاد اسلامی بوده است.

برآورد حجم نمونه و روش نمونه گیری:

علی رغم پیشینه انتشار نشریات دانشجویی مختلف در قبل از انقلاب مانند نشریات دانشجویی کنفدراسیون و آذر ... و تعداد حداقل ۱۰۰ نشریه دانشجویی در سالهای ۵۷ تا ۷۵ در داخل کشور، و با عنایت به آمار منتشر شده از سوی نهاد های ذی ربط از جمله مراکز پیشگفتار، بیش از ۶۰۰۰ عنوان نشریه دانشجویی در طی سالهای ۸۴-۷۵ منتشر شده است که تنها حجم و نمونه مورد بررسی قریب به ۱۳۵۰ نشریه دانشجویی بدون نمونه گیری و تنها از نشریات موجود در آرشیو و دبیرخانه های مراکز فوق الذکر می باشد.

روش گرد آوری اطلاعات: